

EWIADEAMRA NOLOBOLE MOO FALE SONLA NWO ADENLENYIANLE NE MO LA ANWO

MOLEBEBO

Wo meke ala moo Maanle Maanle moo wo Eku ye anu la gyinlabelé née pepezele née anwoadenlenyianle a fa atianwolile, pepelile née anzondwolé ba ewiade anu la,

Wo meke ala moo menli embu sonla nwo adenlenyianle ne mo bie amaa olua zo nyeele mgbane mgbane doonwo esisi emaa menli adwenle ezekye, née ewiade ne moo eleba moo sonla biala banyia adenle aha edweke biala moo odaye okulo, née diedi biala moo odaye okulo ké odie odi na onzulo la, emaa bela ye ali ké, ehye a le awienvolema anyelazo kpole kpale la,

Wo meke ala moo ohyia, saa benrehye sonla benremaa onreho onretia esisile née atisesebeyele, ké owo ké mela bo sonla nwo adenlenyianle ne mo anwo bane la,

Wo meke ala moo ohyia ké bema agonwoleyele wo Maanle Maanle avinli kenya anyuhole la,

Wo meke ala moo Maamgbole Koyele ne anu amra eva be diedi moo wo sonla nwo adenlenyianle ne mo, ye gyinlabelé née ye dibile née mrenya née mraale adenlenyianle pepe ne mo anu la ewula sonla nwo adenlenyianle nwo mela ne moo befele ye “Kyata” (Charter) ne anu na belie bedo nu ké beboa beamaa menli anyia anyuhole née tenlabelé kpale wo atianwolile bokoo nu la,

Wo meke ala moo Maanle Maanle moo wo Maamgbole Koyele Eku ne anu née Maamgbole Koyele ne ebo ewoke ké bema awie biala anye azo sonla nwo adenlenyianle née atianwolile ne mo na beali zole kpale la,

Wo meke ala moo adenlenyianle née atianwolile ehye mo anwo ndelebebo kpale hyia kpole kpale maa ewokebole ne azolile anzee munlilile ne la,

Ati, Kekala

MAAMGBOLE KOYELE AYIA NE

bo nolo ké

Ewiadeamra Nolobole Moo Fale Sonla Nwo Adenlenyianle Nwo Ehye

le debie ko moo yelie yedo nu yemaa awie biala née Maanle biala, amaa awie biala née Eku biala moo dahuu keva. Nolobole ehye kezie ye adwenle nu la abo modenle alua ngilehilele née ndetele zo yeamaa nidi ara adenlenyianle née atianwolile ehye mo anwo, na eza yealua ngozo ndenle zo, Maanle née Maanle Maanle zo, yeaboa yeamaa menli moo wo Maanle Maanle moo wo Eku ne anu née Maanle Maanle moo Eku ne sie be la anu amra amuala alie ado nu kpale na beali zole kpale.

Edwekekpoke 1

Menli muala di be ti anwo na eza noko besé wo dibile née adenlenyianle nu. Belé ndwenlenwo née adwenle, yemoti owo ké bekile adiemayele bema be nwo ngoko.

Edwekekpoke 2

Sonla ko biala le adenle nyia adenlenyianle née atianwolile ne mo moo beva bewula Sonla Nwo Adenlenyianle Nwo Nolobole ehye anu la amuala bie. Onle ké ngakyile anzee ngilehilenu anzee nyeyenu biala moo fale menli ekpunli, menli ngakyile, nrenya anzee raale, anee, Nyamenlezonlenle, maanyele anzee adwenle bie, Maanle anzee menli abohilele, agyapadee, awole anzee gyinlabelé gyene biala anwo la bie ba.

Eza noko onke ké bekile ngakyile anzee nyeyenu biala wo maanyele, melazolile nu, anzee maanle zo gyinlabelé nu wo maanle ne anzee eleka moo sonla ne de la anu. Saa maanle ne di o ti anwo o, saa maanle gyene a nea zo o, saa onli o ti anwo o, onle ké ngakyile anzee ngilehilenu biala ba nu.

Edwekekpoke 3

Owo ké awie biala nyia ngoane, fanwodi née sonla nwo banebole.

Edwekekpoke 4

Onle ké beye awie biala kanra. Owo ké betua aanrayele née aanra edonele wo adenle biala anu.

Edwekekpoke 5

Onle ké bekile awie biala nyane anzee beye ye atisesebe, amumuye anzee begua o nyunlu aze anzee betwi o nyunlu.

Edwekekpoke 6

Ké moo mela se la, eleka biala moo awie biala lua la owo ké benwu ké odaye ole sonla.

Edwekekpoke 7

Ké moo mela se la, menli kosooti se pepe moo onle ké ngakyile anzee ngilehilenu biala ba mela ne moo bo be nwo bane pepe la anu. Menli kosooti le adenle nyia be nwo banebole pepe moo ko tia ngilehilenu anzee nyeyenu moo tia Nolobole ehye née debie biala moo maa zehae nyeyenu ne adenle la.

Edwekekpoke 8

Sonla biala le adenle ké saa awie ye debie moo tia anwoadenlenyianle ne mo moo maamule nwo mela anzee mela eva emaa ye la a, owo ké kooto ne mo pepe die ye.

Edwekekpoke 9

Onle ké bekye sonla, befa sonla besie anzee beye sonla befi maanle ne anu wo meke moo otefonle mela anzee mela emmaa adenle la.

Edwekekpoke 10

Wo awie biala adenlenyianle née ye gyima ne mo anwo adwenlevalé nwo anzee saa beka ké awie biala eyé etane a owo ké kooto moo di o ti anwo na onli moguazo la di ye edweke wo bagua nu.

Edwekekpoke 11

Sonla biala moo bekeha ké yeye etane moo odi ké betwe o nzo la le adenle ka ké onze edweke ne anwo bie kyese bedi ye edweke wo bagua nu kooto na kooto ne bua ye fale ké moo mela se la. Wo kooto eke ne owo ké onyia ninyene moo ofa opepe odie o nwo la kolaa.

Onle ké bebua sonla biala fale wo nyeele etane biala moo wo meke moo oyele zohane nyeele ne la enee onle etane moo otia maanle anzee maanle maanle mela la anwo. Anzee onle ké betwe sonla ne anzo bema otela moo bepe bedo eke ne wo meke moo oyele etane ne la.

Edwekekpoke 12

Onle ké menli fa be nloa wulowula awie feabo, ye abusua, ye sua nu edweke nu anzee onle ké bekenga ye ahelata anzee bebo ye anyiemgba besekye ye anyunlunyia. Sonla zehae le adenle maa mela ne pepe die ye anzee bo o nwo bane wo zehae akposemadi ebela ne mo anwo.

Edwekekpoke 13

Sonla biala le adenle ofi eleka moo ode la okotenla eleka biala moo okulo la.

Sonla biala le adenle ofi maanle biala anu née ye maanle nu oko maanle gyene nu na okola osia oba ye maanle nu.

Edwekekpoke 14

Sonla biala le adenle ké saa olenwu amanee wo ye maanle nu a okola onriandi oko maanle gyene nu omaa bema ye eleka otenla anzee bebo o nwo bane.

Saa amanee ne moo ahenle ne elenwu ye la envi anzee enlua maanyele ti anzee ye nyeele ne tia Maamgbole Koyele mela ne née ye bodane ne mo a, yemo maanle gyene ne enle adenle ké okelie ye azie anzee okobo o nwo bane.

Edwekekpoke 15

Sonla biala le adenle ké oye ekulomani.

Onle ke bebu ekulomani biala ke ɔle eyevole la. Eza noko ɔnle ke besi awie biala maa kponde ke ɔkakyi ye ekulomaniyele la adenle wa meke maa mela emmaa adenle la.

Edwekekpoke 16

Mrenya nee mraale maa bekedwu agyalehɔle la, saa bele duzu menli o, saa bevi duzu maanle nu o, anzee saa beko duzu asone o, bele adenle begya be nwo na bebo edane. Be mu nwiɔ bele adenle pepe wa agyale nwo, wa be agyale nee be ewolebole nu.

Ɔwa ke menli nwiɔ ne die to nu kolaa na beagya be nwo.

Kunli nee yeɛ nee be mra a le ekpunli maa bo sua ekyekyele bo anzee ekpunli maa tele ye menli doonwo a, yemati ɔwa ke menli ekpunli ne nee maanle ne maa bewo nu la sinza be.

Edwekekpoke 17

Sonla biala le adenle ke ɔnyia ɔ ti anwo agyapadee, eza noko ɔle adenle ke ɔ nee awie ma bo nu nyia agyapadee.

Onle ke awie biala hwele ye agyapadee wa meke maa mela emmaa adenle la.

Edwekekpoke 18

Sonla biala le adenle ke ɔdwenle adwenle biala na ɔsonle debie biala maa okulo la, eza ɔle adenle ɔkakyi ye Nyamenlezonlenle ne anzee ye diedi ne nee fanwodi, ye akee noko ɔle ɔ nwo adenle ke ɔ ngome anzee ɔ nee menli wa bagua anzee fealera nu okile ye asone anzee ye diedi ne wa ngilehilele, nyelee, ezonlenle nee boenleanle nu.

Edwekekpoke 19

Sonla biala le adenle ke ɔdwenle na ɔka edweke maa okulo la; eza ɔle ɔ nwo adenle ke ɔfa adwenle biala maa ngyegyeye biala enle nwo na ɔdua nolobole ndenle ne ma biala anu ɔkponde, ɔtie na ɔka edweke okile menli na amaa be adwenle maa ngyegyeye biala enle nwo a.

Edwekekpoke 20

Sonla biala le adenle ko ayia anzee eku maa anzondwole wa nu la bie.

Onle ke behye sonla bemaa ɔka eku nu.

Edwekekpoke 21

Sonla biala le adenle boa wa ye maanle ne ebule nu, ɔle adenle ɔtu ɔ nwo ɔsie eke amaa betu ye ɔko Melalile Ayia ne bie anzee ɔboa amaa betu menli beko Melalile Ayia ne.

Sonla biala le adenle nyia maanle gyimayeɛle nwo nvasoe wa ye maanle ne anu.

Ezuavole ne ehulodee ne a le Arane tumi ne a, bekile be ehulodee ehye wa meke biala nee nohale emadole maa awie biala nyia adenle to ye dee wa feabo nu anzee wa ndenle biala anu maa ngyegyeye biala enle nu la.

Edwekekpoke 22

Awie biala maa wa menli ekpunli avinli la ɔwa ke maanle ne sinza ye eza ɔwa ke maanle ne dua ye modenlebo nee maanle maanle moale zo, nee ke maanle ko biala ye maamule, agyapadee, ezukoa, menli nee maandee gyinlabelle ne si de la azo maa sonla ko biala nyia ninyene maa hyia ye anyunlunyia nee ye boeyeɛle nwo la.

Edwekekpoke 23

Sonla biala le adenle ye gyima maa okulo la, Akee noko ɔle adenle ke ɔnyia gyima ne anwo ahunlundwole. Eza noko ɔwa ke maanle ne boa maa awie biala nyia gyima maa gyima ne envi ɔ sa a.

Sonla biala le adenle ke gyima maa okye la ɔnyia nwole ahatuale ke maa saa awie gyene a yeɛle gyima zohane a anree ɔkenyia ye la.

Sonla biala maa ye gyima la ɔwa ke nyia nwole ahatuale kpale maa ɔkola ɔfa onea ɔ ye nee ɔ mra amaa be tenlabelle nu aye kpale a. Eza noko ɔwa ke ɔnyia ezinzale ne maa maanle ne fa sinza menli la bie.

Sonla biala le adenle boa gyimayeɛle Eku nu wa ye ehulolende ezinzale ti.

Edwekekpoke 24

Sonla biala le adenle ke ɔdie ye enwomenle bie na ɔdielie ɔ nye, na ɔnyia meke ezinra maa ɔfa ɔye gyima na eza noko ɔnyia meke maa saa ɔye gyima dedee a ɔfa ɔdie ye enwomenle bie na betua ye nwole kake la a.

Edwekekpoke 25

Sonla biala le adenle ke ɔ nee ɔ ye nee ɔ mra nyia tenlabelle kpale maa fale be ngoane, aleɛ, edanle, dabele nee ayileyeɛle nee ninyene maa hyia maa be la anwo. Ɔwa ke benyia moale wa meke maa benye gyima, anwonyane kebo be, bengola gyima ye, kunli anzee yeɛle kewu, bekeye mgbanyinli anzee ɔlua ndenle bie azo bengola benne a be nwo la.

Ɔwa ke mreladane nee ngakula nyia moale nee enleanle kpale. Kakula biala, saa begyale ɔ nli anzee beangya ɔ nli na beawo na beawo ye o, ɔwa ke benea ye anzee besinza ye ke maa ɔfeta la.

Edwekekpoke 26

Sonla biala le adenle sukoa nwoma. Onle ke betua nwomazukoale nwo kake biala, boɔo wa molebebo nwomazukoale dee ne anwo. Ɔwa ke molebebo nwomazukoale ne ye nhye maa kakula biala. Ɔwa ke menli nyia adenle sukoa mbulale nee milahyinli nee gyima nwo nwoma. Eza noko awie biala maa bo modenle la kola sukoa nwoma kpole.

Ɔwa ke nwomazukoale maa awie biala tenlabelle nu ye kpale na amaa sonla nwo adenlenyianle nee ye atianwolile ne ma enilile gyinla kpundii. Ɔwa ke nwomazukoale maa ndelebebo, be kunlu elile nee agonwoleyee ba maanle maanle avinli, menli anzee asone asone avinli na ɔboa amaa Maamgbole Koyele gyima ne maa ɔledi maa ɔfale anzondwole nwo la di munli.

Awovolema le adenle ke bemaa be mra sukoa nwoma maa bekulo ke be mra ne ma sukoa la.

Edwekekpoke 27

Sonla biala le adenle ke ɔdaye ɔye maandee nyelee biala maa beye wa maanle anzee sua ne azo la bie, na eza ɔnyia ninyene edolole nee abodee nwo nrelebe nwo anyuhole nvasoe ne ma bie.

Sonla biala le adenle ke ɔnyia debie maa okhele maa fale abodee nwo nrelebe, nwoma anzee debie maa ɔkedolo la anwo banebole.

Edwekekpoke 28

Sonla biala le adenle ke ɔ nee menli nee maanle maanle nu amra di ngitanwo amaa yeanyia adenlenyianle nee atianwolile ne ma maa wa Sonla Nwo Adenlenyianle Nwo Nolobole ehye anu la nwo nvasoe kpale.

Edwekekpoke 29

Sonla biala le gyima ye fa maa ye menli maa ɔwa be avinli la amaa ɔlua zo yeahola yeanyia anyuhole anzee yeali munli.

Saa sonla biala fa ye adenlenyianle nee atianwolile ne ma aye gyima a, enee ɔngile ke ɔle adenle ɔbulu mela zo; ɔwa ke ɔdi ɔ gonwo ma adenlenyianle nee atianwolile ne ma eni na ɔbo ye ebela ke maa maanle ne maa ɔwa nu la mela ne ma maa fale benwonilile, anzondwole nee ye boeyeɛle ne se la.

Onle ke bedua adenlenyianle nee atianwolile ehye ma azo beye ninyene maa ɔtietia anzee ɔbulu bodane nee ndenle ne ma maa Maamgbole Koyele ne ehyehye edo eke la azo.

Edwekekpoke 30

Debie biala maa wa Sonla Nwo Adenlenyianle Nwo Nolobole ehye anu la engyi eke ne emmaa maanle ko, anzee menli ekpunli ko anzee sonla ko angome maa amaa ye adenle ɔye debie ɔsekye adenlenyianle nee atianwolile ne ma maa behyehye bedo eke ne la a.